

Уся увага 2020 року прикута до питання критичного недофінансування судової системи, дефіциту кадрів, роботи суду в умовах коронавірусу. Знову ж таки, на старті чергова судова реформа, навколо якої точаться запеклі суперечки.

Але... Нема зла, аби не вийшло на добре... Багато років, не замислюючись, державою фінансуються гігантські витрати на відправлення поштової кореспонденції, які, у свою чергу, невпинно зростають через підвищення тарифів на послуги Укрпошти. І тільки брак коштів у 2020 році змусив законодавців замислитися, навіщо із редакції до редакції процесуальних кодексів переходять атавістичні вимоги про обов'язковість направлення рішень саме поштовою кореспонденцією з повідомленням.

Якщо поглянути на витрати 2017 року, то відправлення стандартного рекомендованого листа з повідомленням коштувало державі 19,2 грн, а у 2020 році – уже 42 грн. Тому й на поштові послуги у 2017 році не витрачалося і 2 млн грн, а **за 11 місяців 2020 – уже понад 4 млн** (і це при умові, що кількість судових справ зменшилася).

Тож сподіваємося, що у 2021 році у чинному законодавстві нарешті буде закріплена можливість повідомлення сторін та направлення копій судових рішень виключно в електронному вигляді.

Не менш актуальним є питання про те, кому ж саме направляти повідомлення виключно в електронному вигляді, а кого варто повідомляти у звичний спосіб, повісткою у паперовому вигляді.

Прості цифри вказують на те, що, наприклад, до Шостого ААС протягом 11 місяців 2020 року через підсистему «Електронний суд» подано лише 213 апеляційних скарг та 3 позови, тобто менше 1% від загального надходження справ у цей же період (23898).

Отже, здавалося б зручним і прогресивним способом подачі процесуальних документів наважилася скористатися лише незначна частина учасників процесу.

Імовірно, свою роль у цьому відіграла неоднозначна практика судів щодо прийому та розгляду документів, поданих через підсистему «Електронний суд». Однак, з усних звернень користувачів судових послуг можна зробити висновок, що відсутність елементарних знань із правил отримання та застосування електронного підпису, подекуди – відсутність якісного доступу до мережі Інтернет, також підштовхують сторони до того, аби користуватися звичними, перевіреними шляхами звернення до суду. Навіть досвідчені юристи зверталися з питаннями щодо заповнення тих чи інших шаблонів у підсистемі.

Тож, хоча економія коштів на відправлення поштової кореспонденції є одним із пріоритетних завдань, його значення аж ніяк не переважає над обов'язком держави забезпечити доступ до правосуддя. Вага останнього лише зросла із поширенням у світі пандемії коронавірусу. І тому на часі удосконалення усіх процедур, які можуть спростити можливість звернення до суду, взяття участі в судовому розгляді та ознайомлення з матеріалами справ віддалено тощо. На долю суду випаде відповідна роз'яснювальна робота і випробування на практиці нових процедур.

Хоча дата впровадження ЄСІТС у тому вигляді, як це визначено чинним законодавством (тобто з виконанням усіх тих функцій, які ним передбачаються) невідома, насправді, вже час замислюватися над тим, які категорії справ можна розглядати виключно в електронному вигляді і до її впровадження (звісно, за умови законодавчого закріплення такої можливості).

Не слід забувати, що окрім процесуальної діяльності в роботі суду утворюється великий обсяг електронної документації; і настав час також максимально обробляти і зберігати її в електронній формі.

Такими будуть виклики 2021, тож спробуємо бути ефективними у їх вирішенні.